

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1. สรุปผลการวิเคราะห์สวนสาธารณะพระราม 7

6.1.1. ปัจจัยทางกายภาพของสวนพระราม 7

จากการศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของสวนพระราม 7 และสวนสันติชัยปราการด้วยวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงปัจจัยเพื่อใช้อธิบายถึงศักยภาพของสวนจากสมมุติฐานที่ว่า สวนสันติชัยปราการมีการใช้งานมากเพราะศักยภาพในการใช้สวนในด้านต่างๆ สูงกว่าสวนพระราม 7 และเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของสวนพระราม 7 พบว่าจริง สวนแห่งนี้มีข้อดีน้อยกว่าสวนสันติชัยปราการในเกือบทุกปัจจัย แต่ปัจจัยที่ตรงกันคือ ปัญหาการใช้พื้นที่โดยรอบที่ติดชุมชน และป้องกันไม่ดี เกิดการใช้พื้นที่น้อยและใช้ผิด ดังนั้น จึงอาจสรุปภาพรวมของโครงการสวนพระราม 7 ได้ว่าสวนพระราม 7 มีข้อจำกัดที่มีผลที่ทำให้มีผู้มาใช้สอยสวนในปริมาณและความถี่ที่ต่ำดังนี้

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบสวนทั้ง 2 กรณี

ข้อมูลที่ศึกษา	สวนพระราม 7		สวนสันติชัยปราการ	
	ข้อดี	ข้อด้อย	ข้อดี	ข้อด้อย
1. นโยบาย	----	ในการสร้างสะพานสำคัญกว่าสะพานสวน การพัฒนาจึงไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานมากเท่าที่ควร	ในการสร้างสวนมีความสำคัญต่อการพัฒนา ด้านต่าง ๆ การพัฒนาจึงได้รับความสนใจจากหน่วยงานมาก	ในเรื่องการสำรวจ (User survey) น้อย
2. ตำแหน่งและการให้บริการ	----	----	มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมมาก	----
3. การใช้พื้นที่โดยรอบ	เป็นชุมชนพบมีพื้นที่ว่างเล็กๆ มีการนันทนาการ	มีชุมชนแออัดอยู่ใกล้ ทำให้มีภาพสวนไม่ดี	เป็นแหล่งท่องเที่ยว	เป็นพื้นที่ชุมชน มีการ (จับจอง)

(ต่อ)				
ข้อมูลการศึกษา	สวนพระราม 7		สวนสันติชัยปราการ	
	ข้อดี	ข้อด้อย	ข้อดี	ข้อด้อย
5. ลักษณะโครงการ สภาพของสวน	-----	ไม่มีทรัพยากรทั้งภายใน-นอกตัวสวนที่ดึงดูดประชาชน	มีทรัพยากรมากทั้งภายใน-นอกคุณค่าสุทรียภาพสูงและจับต้องได้	-----
6. สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก	ไม่ดี เพราะมีคนใช้น้อย จึงไม่มีคนดูแล	ถูกทำลาย และถูกขโมย ทำให้ การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาเป็นไปได้ยาก	มีความแข็งแรงระดับดี มีการใช้อย่างอเนกประสงค์	โดย เรื่อง การระบายน้ำ กลิ่นห้องน้ำ แต่ไม่ก่อปัญหาต่อการใช้งานมาก

6.1.2. อิทธิพลของที่ว่างโดยรอบสวนพระราม 7

จากการสำรวจการใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการรอบสวนใน 6 ชุมชน ปัจจุบันชุมชนในละแวกมีการใช้พื้นที่ว่าง และการนันทนาการได้ แต่มีความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมบรรยากาศ ความสวยงาม สะอาด ด้อยกว่าสวนพระราม 7 จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพในด้านต่างๆ ของสวนพระราม 7 เปรียบเทียบพื้นที่ดังกล่าว พบว่าที่ว่างปัจจัยของคนไม่ยอมมาใช้สวนคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในสวน และการรองรับกิจกรรมในสวนพระราม 7 ด้อยกว่าพื้นที่ว่างในชุมชนดังกล่าว ถึงค่า -153 คะแนน จากภาพที่ 197 บทที่ 5

ดังนั้น การเข้าถึงอาจไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ผู้ใช้ไม่ยอมมาใช้สวนพระราม 7 สาเหตุจึงน่าจะเกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดวางเขตการใช้พื้นที่ (Zoning) ที่ไม่ดีและไม่สนองกับความต้องการที่มีผู้ตอบแบบสอบถามในระดับมากที่สุด ทำให้ไม่มาใช้สวน หรือมาแต่หันไปทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อื่นที่ไม่ได้ตั้งใจออกแบบไว้ให้ ปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้ปริมาณผู้ใช้และความถี่ในการใช้สวนน้อย

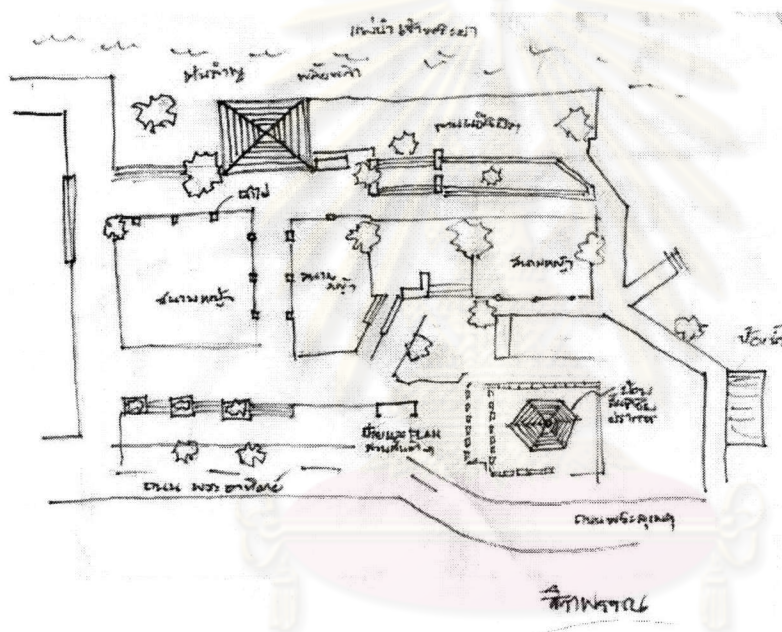
6.1.3. ความไม่ปลอดภัยในการมาใช้สวนพระราม 7

จากการสอบถามถึงความคาดหวังในการมาใช้สวน กลุ่มที่ตอบว่าไม่ยอมมาใช้สวนส่วนหนึ่งกลัวและรู้สึกไม่ปลอดภัย การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความปลอดภัยทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้ใช้กลุ่มนี้ดังนี้

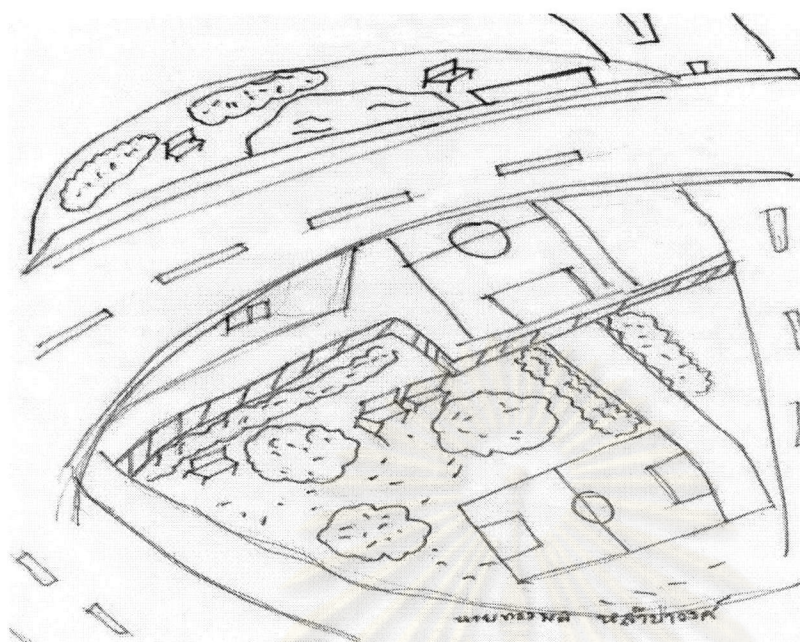
6.1.3.2 ลักษณะการรับรู้กายภาพโดยรวมของสวน

นอกจากนี้ การรับรู้ทิศทางและองค์ประกอบของสวน เช่น ตำแหน่งกิจกรรม ทางเข้าออก สิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรที่มีน้อย ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย จากการเปรียบเทียบผู้ใช้จากตัวอย่างภาพวาด ที่ผู้วิจัยขอให้ผู้ใช้สวนวาด พบว่า สวนสันติชัยปราการมีรายละเอียดมากกว่า สวนพระราม 7 และเป็นที่สังเกตว่า พื้นที่ไม้ดี พื้นที่ริมน้ำ และพื้นที่สวนหย่อมในสวนพระราม 7 ไม่มีใครระบุในภาพวาดเลย ดังนั้นความปลอดภัยที่เกิดจากการรับรู้ภาพรวมของสวนพระราม 7 มีน้อยกว่าสวนสันติชัยปราการ รูปภาพที่ 107-108

รูปภาพ 107 ภาพนภาพของ จิราพรณ ผู้ใช้สวนสันติชัยปราการประจำทุกวัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพ 108 ภาพบนภาพของ ทรงพล หล้าบัววงศ์ ผู้ใช้สวนพระราม 7 ประจำทุกวัน

6.1.3.2.5. ขอบเขตการใช้พื้นที่ของแต่ละกลุ่มวัย

สวนพระราม 7 มีการกระจาย กิจกรรมและการใช้ที่ไม่ครอบคลุมในทุกกลุ่มวัย มีส่วนทำให้สวนพระราม 7 ไม่มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ หรือหลากหลายเท่าสวนสันติชัยปราการ ดังนั้นการเกิดกิจกรรมดึงดูดกิจกรรมจึงเป็นไปได้ยาก

การกระจาย กิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ น้อยนี้เองที่ทำให้เกิดการจับจองพื้นที่และเอื้อให้เกิดกิจกรรมที่ไม่ดีส่งผลดีต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัย

การจัดสภาพแวดล้อมพื้นที่ใช้สอยของสวนพระราม 7 ไม่มี “ห้องภายนอก” ที่แตกต่างหลากหลายของพื้นที่ใช้สอยและระดับสูงต่ำของพื้นที่ใช้สอย เช่น เนินหญ้าที่ทำให้เกิดความตื่นเต้น แปลก ทำท่าย ตลอดความเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมกับกิจกรรม เมื่อเทียบกับสวนสันติชัยปราการ

ดังนั้น ขอบเขตแต่ละกลุ่มวัยที่เกิดบนพื้นที่ใช้สอย ปัจจัยที่ทำให้ พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้ใหญ่กลางคน วัยสูงอายุ หรือ กิจกรรมรูปแบบพักผ่อน ไม่มี เพราะ สภาพพื้นที่ไม่เอื้อให้เกิดกิจกรรม ดังนั้น สวนพระราม 7 ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดขอบเขตพื้นที่ย่อยๆ ในสวนให้เหมาะสมต่อทุกเพศวัย เช่น พื้นที่ต่างระดับ

บ้าง ลานอเนกประสงค์ บ้าง สร้างพื้นที่ดึงดูดกิจกรรม ก็อาจจะทำให้สวนมีแรงจูงใจและมีการใช้มากขึ้น

6.2. สรุปผลการวิเคราะห์สวนสันติชัยปราการ

6.2.1. กายภาพ และ ทรัพยากร

สภาพทางกายภาพของสวนสันติชัยปราการในด้านต่างๆ มีประสิทธิภาพสูงกว่าสวนพระราม 7 และ จูงใจมีผู้ให้นิยมมาใช้สวนในจำนวนมาก ปัจจัยที่ทำให้มีการใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพอาจแบ่งได้ดังนี้

6.2.1.1. ทำเลที่ตั้งสวน ชุมชน รวมทั้งพื้นที่ข้างเคียง

สามารถเข้าถึงได้สะดวกกว่า ซึ่งเป็นปัจจัยนำที่ส่งผลต่อการมาใช้สวนมากที่สุด แต่อย่างไรดี ขนาดสวนที่เล็กและบทบาทความต้องการที่สูงของผู้มาใช้สวน มีผลให้เกิดความหนาแน่นและมีกิจกรรมมากในวันและวาระพิเศษต่างๆ ที่อาจนำไปใช้เปรียบเทียบในบางมุมของสวนพระราม 7 ไม่ได้ เช่น มีสิ่งจูงใจ มีองค์ประกอบที่พิเศษ จุดหมายตา (Landmark) ที่จะทำให้เกิดความรู้สึกแห่งความเป็นสถานที่ที่มีความหมาย (Sense of place) มีกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จะช่วยให้สถานที่เป็นที่ที่น่าจดจำและดึงดูดให้มีผู้มาใช้มาก

6.2.1.2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสวนสันติชัยปราการ

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญรองลงมาจากทำเลที่ตั้ง รูปแบบสังคมจากวัฒนธรรมแตกต่างกันของผู้ใช้สวนที่อยู่ในรัศมีบริการและผู้แวะผ่านมาใช้บางคราว เป็นตัวกำหนดให้เกิดพฤติกรรมแปลกๆ ที่ไม่ได้คาดการณ์เกิดขึ้น เช่น เครื่องเล่นกายกลหรือ เครื่องเล่นจักริ้ง และ เต็นคาบโปเอร์่า กิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่นิยมของชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในย่านบางลำพูและถนนข้าวสาร

จากการสังเกตการณ์และการเจนนับพบว่ากิจกรรมที่ตอบสนองสุขภาพร่างกายและจิตที่ดี และที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายของชุมชนเป็นความต้องการของผู้ที่ใช้สวนประจำมากที่สุด ซึ่งเห็นได้จากลำดับความสำคัญที่ผู้ตอบแบบสอบถามบ่งชี้ และจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการออกกำลังกายในสวนสันติชัยปราการ พบว่าการออกกำลังกายของเพศ

หญิงมีมากกว่าเพศชาย ซึ่งอาจใช้เป็นตัวชี้วัดที่ชี้ชัดว่าคนน้อยในความปลอดภัยของพื้นที่นั้นพบเหตุการณ์
สาธารณะ ได้จากจำนวนเล็กน้อยของผู้ใช้ที่เป็นเพศหญิง

6.2.2. สรุปผลการจำลองขอบเขตการใช้สอยที่ไม่ได้คาดการณ์

สันติชัยปราการมีกระจายกิจกรรมอยู่ในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ มากจากสภาพ
ในบริเวณที่มีการใช้สอย สามารถสรุปสภาพแวดล้อมที่มีกิจกรรมตามกลุ่มวัยดังนี้

6.2.2.1. บริเวณลานแสดงกลางแจ้ง

สภาพพื้นที่ที่มีขอบ ระดับของพื้นผิวใช้สอย ระดับบันได และเนิน
หญ้า ทำให้เด็กชอบ มีความเป็นส่วนตัว และมีอาณาเขตใช้สอยเฉพาะของเขา ซึ่งบริเวณนี้มักจะไม
ค่อยมีระดับอายุอื่น ๆ ใช้สอย พฤติกรรม คือ ปีนบันได โยนก้อนหิน กลิ้งตัวบนเนินหญ้า

6.2.2.2. บริเวณสนามหญ้าหน้าพระที่นั่งสันติชัยปราการ

พื้นที่นี้มีการปิดล้อมด้วยขอบของพื้นผิว และสนามหญ้า คาดได้ว่า
มีความเป็นส่วนตัวในระดับหนึ่งเหมือนกัน กิจกรรมที่พบเป็นกิจกรรมคล้อยตามกันตามช่วงวัยรุ่น
และไม่ได้มีกิจกรรมของกลุ่มวัยอื่น ๆ ใช้ กิจกรรม เช่น คาบโปเอรา กระบี่กระบอง ทยกล

6.2.2.3. บริเวณริมน้ำ

มีพื้นผิวระดับบันได และ มีขนาดลานกว้างขวางพอสมควร พื้นที่
ใช้สอยของกลุ่มผู้ใหญ่กลางคนมีกิจกรรมการเดินแอโรบิกมาก สภาพสบาย ลมเย็นตลอดในช่วงมี
กิจกรรม ซึ่งสภาพในบริเวณนี้ ทำให้คนข้างล่างมองเห็นผู้นำเดินได้ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันคนอื่น ๆ
ก็เห็นกิจกรรม

6.2.2.1.4. สภาพพื้นที่ที่ที่นั่งอยู่ได้ร่มไม้ตลอดวัน

กลุ่มที่มีประชากรน้อยกว่ากลุ่มอื่น ถ้าหากเปรียบเทียบกับผู้ใช้อื่น
ๆ ในสวนจะปรากฏพื้นที่มีวัยสูงอายุและคนพิการน้อย กลุ่มนี้ชอบ

6.2.2.1.5. ขอบเขตพื้นที่และช่องว่างระหว่างกลุ่มผู้ใช้สอยใกล้ชิดกัน

มีกิจกรรมการพักผ่อนที่ไม่มีการเคลื่อนไหวเร่ริบของผู้ที่มาใช้
สอยในสวนสันติชัยปราการ ถึงจะกระจายทั่ว มีระยะความเป็นส่วนตัวในระดับใกล้ชิด กิจกรรมนี้

ไม่มีขอบเขตชัดเจนมากนัก แต่ ส่วนใหญ่มักนิยมนั่งเล่นตามทางเดิน และขอบ ๆ สูง โดยเฉพาะขอบบริเวณในพื้นที่รอบกิจกรรมการออกกำลังกาย

ดังนั้น รูปแบบ ทำให้ด้วย จึงทำให้สวนแห่งนี้สามารถรองรับการใช้งาน และ สนองต่อกิจกรรมที่เกิดจากผู้คนหลายกลุ่มวัยมีรูปแบบการใช้สอยอันหลากหลาย สิ่งนี้คือรูปแบบที่น่าสนใจของสวนแห่งนี้

6.2.2.1.5. พื้นที่ที่มีอาณาเขตกว้าง

มีกิจกรรมการพักผ่อนที่มีการเคลื่อนไหวเร่ร่อนต่อเนื่อง มีในส่วนพื้นที่ที่มีอาณาเขตกว้างมักเป็นที่เกิดการออกกำลังกาย และจัดเป็นตำแหน่งที่มีความเป็นส่วนตัวระดับหนึ่ง ส่วนในบริเวณนั้นจะมีกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่ เช่น การเดินปีโป การเล่นกายกล หรือ เครื่องเล่นจักริ้ง บนสนามหญ้า หรือแม้แต่การเดินแอโรบิกก็ตาม ก็จัดเป็นรูปแบบที่มีความเป็นเอกภาพ

6.3 อภิปราย

6.3.1 รูปแบบการใช้ผิควิเคราะห์ได้จากการใช้พื้นที่ในสวนสันติชัยปราการ

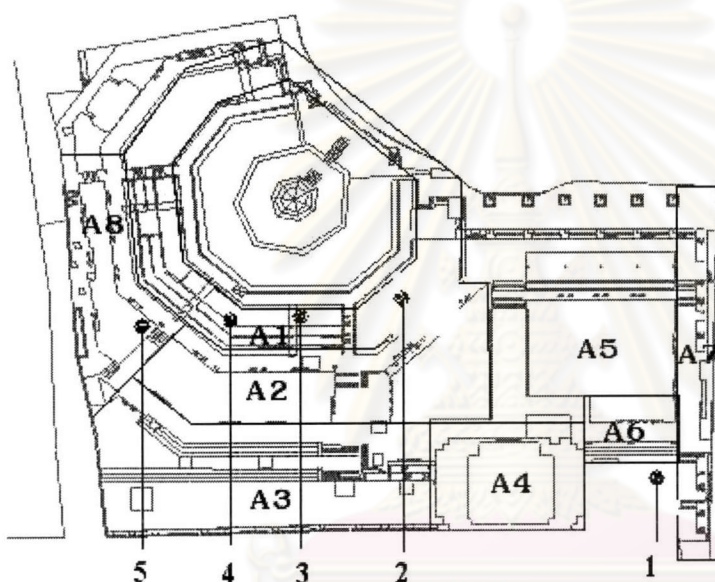
สวนสันติชัยปราการมีจุดเด่นที่ “ห้องภายนอก” เป็นแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมที่ดึงดูดกิจกรรม สวนจึงมีการใช้พื้นที่จึงมีรูปแบบการใช้สอยที่หลากหลายและปะปนกัน ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นรูปแบบเฉพาะที่น่าสนใจของสวนแห่งนี้ และถือว่าเป็นสิ่งดีของการออกแบบที่ทำให้พื้นที่ใช้ส่วนใหญ่ถูกใช้ได้อย่างอเนกประสงค์ และความเป็นอเนกประสงค์ และระยะขอบเขตที่ใกล้ชิดต่อเนื่องกันนี้เอง ที่ปรากฏพฤติกรรมการใช้สอยทั้งที่คาดการณ์ได้และไม่ได้คาดการณ์ที่มีรูปแบบที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตาม จากความต้องการของกลุ่มผู้ใช้สอยที่มีจำนวนมากซึ่งมีการใช้เป็นประจำทุกวันและคนที่บังเอิญผ่านมาใช้ทำให้เกิดเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย บางครั้งก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในสวนได้ รูปแบบกิจกรรมบางอย่างที่อาจนำมาพิจารณาการปรับปรุงสวนได้มีดังนี้

6.3.1.1. กิจกรรมที่ต้องการควบคุมดูแลความหนาแน่น

กิจกรรมบางกิจกรรมนอกจากจะก่อให้เกิดความทรุดโทรมต่อสภาพแวดล้อมสวนโดยรวมแล้ว ยังสามารถก่อความเสียหายต่ออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ได้ เช่น การวิ่งบนสนามหญ้า การเล่นและปีนป่ายเก้าอี้ที่นั่ง การกระโดดข้ามหรือเหยียบไม้พุ่ม การเล่นก้อนหินบริเวณฐานป้อมและกิจกรรมที่เกิดหนาแน่นบนเนินหญ้าพบมากในบริเวณพื้นที่จัดแสดง กลุ่มภาพล่าง

รูปภาพ 109 (เลข1) กิจกรรม ของเด็กเล่นเมื่อเวลาน้ำลงจนเห็นพื้นทราย ถ่ายในบริเวณโค่นต้นลำพู

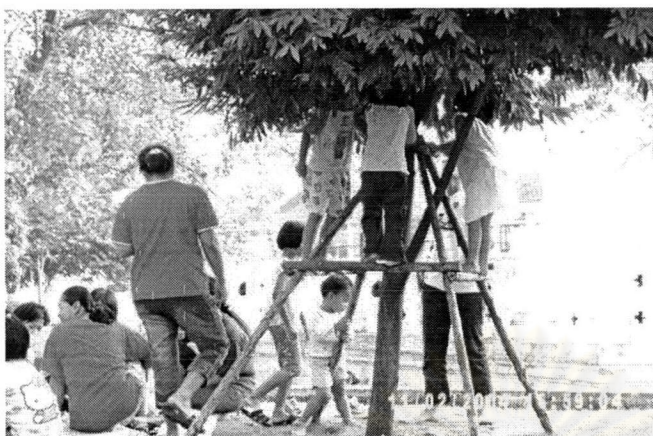
รูปภาพ 110 (เลข2) กิจกรรมของเด็กกำลังลงเนินหญ้า จำนวนมาก

รูปภาพ 111 (เลข3) กิจกรรมของเด็ก

รูปภาพ 112 (เลข4) กิจกรรมเล่นฟุตบอลบริเวณลานแสดงกลางแจ้ง

รูปภาพ 113 (เลข 5) กิจกรรม ของเด็กปีนต้นไม้

6.3.1.2. กิจกรรมการใช้งานผิดจากความมุ่งหมาย

กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมและอาจบั่นทอนสังคม วัฒนธรรม โบราณสถานและตัวพระที่นั่งสันติชัยปราการเอง เช่น การลักลอบเล่นการพนัน การตั้งวงดื่มสุรา กิจกรรมนี้จะปรากฏในพื้นที่ส่อโอกาสให้จับจองหรือครอบครองได้ การใช้งานผิดจากความมุ่งหมายสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

6.3.1.2.1 กิจกรรมที่ไม่ใช่รูปแบบการของการใช้ประโยชน์พื้นที่ นันทนาการสาธารณะ

พฤติกรรมที่ไม่ใช่ทั้งการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกาย หรือ กิจกรรมนันทนาการอื่น กิจกรรมการใช้พื้นที่ผิดประเภทแบบนี้จะเกิดเป็นช่วงสั้นๆ ในเวลา เช่น ถ้า ตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่ดีกับสังคมได้แก่ การค้าขายและตั้งวงดื่มสุรา ในสวนสาธารณะแม้การหารายได้จากการค้าขายของผู้มีรายได้น้อย ถือเป็นความชอบธรรมขั้นพื้นฐานของคนในสังคมที่ควรสนับสนุนก็ตาม แต่ก็ไม่อาจจัดให้ผู้ที่เข้ามาค้าขายโดยไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ที่ใช้สวนในเชิงนันทนาการได้ อย่างไรก็ดีปรากฏการณ์นี้อาจถือได้ว่าเป็นลักษณะนันทนาการอย่างหนึ่งของสังคมของคนไทยที่เพิกเฉยจากการซื้อของ เมื่อมีผู้ขายก็มักมีผู้ซื้อ หรือกลับกัน เมื่อสวนสันติชัยปราการมีจำนวนผู้มาใช้สอยมากขึ้น ก็จะมีการค้าขายตามมาโดยธรรมชาติ โดยมีรูปแบบเป็นการขายของเบ็ดเตล็ดและของกินซึ่งสามารถพบทุกที่ ลักษณะการตั้งร้านค้ามักเป็นร้านที่มั่นคงอยู่ชิดชุมชนที่ตั้งชิดเขตแต่ดำเนินกิจการล่าเขต ลักษณะแผงลอยชั่วคราวและรถเข็นที่เคลื่อนตัวเร็วอยู่ทั่วๆ ไปในพื้นที่ใช้สอยบางส่วนมีลักษณะเป็นสาธารณะที่ไม่ดีพอ คือ

รูปภาพ 114 การแสดงการจับจองพื้นที่ค้าขายในสวนพระราม 8 ตลอดริมแม่น้ำ

รูปภาพ 115 การแสดงการจับจองพื้นที่ค้าขายในสวนพระราม 8 ตลอดริมแม่น้ำ เวลาค่ำ (ถัดจากสะพานทิศใต้ลง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพ 116 การแสดงการจับจองพื้นที่ค้าขายในสวนพระราม 8 ตลอดริมแม่น้ำ เวลาเย็น (ถัดจากสะพานทิศเหนือขึ้นไป)

จากภาพ การจับจองพื้นที่ใช้สอยจะเกิดขึ้นบนพื้นที่ซิดหรือติดทางเข้า-ออกชุมชนที่ใกล้เคียงสวน ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ เคยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ก่อนถูกการเวนคืนพื้นที่มาสร้างสวนบางส่วน โดยเฉพาะสวนพระราม 8 และสวนสันติชัยปราการ คาดเดาได้ว่าความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่มาก และมีอิทธิพลในการกำหนดการใช้สอยพื้นที่นั้น มากกว่าเจ้าพนักงานดูแลสวนเสียอีก ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ดูแล สวนมีความสัมพันธ์กับชุมชน โอกาสที่จะควบคุมเป็นไปได้ยาก

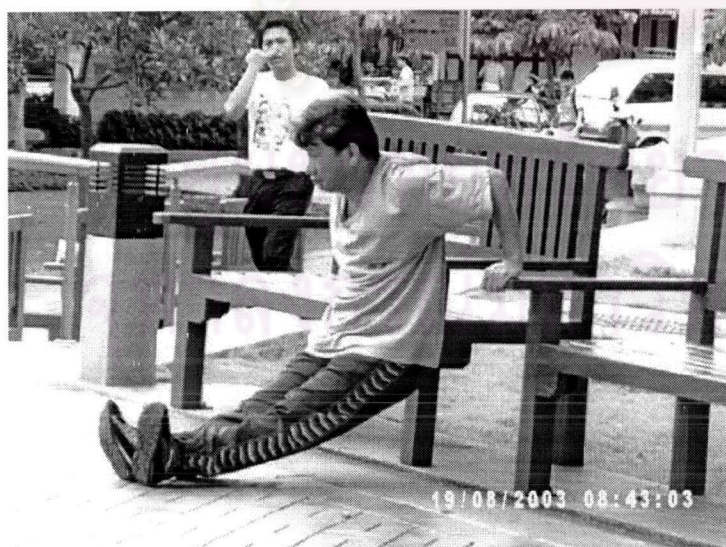
แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่มาสร้างบางส่วนที่เวนคืนมาสร้างแล้วมีลักษณะเป็นสาธารณะที่ไม่ดีพอ และสภาพแวดล้อมกลับสร้างให้เกิดความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของชุมชนในระดับหนึ่ง เช่น ทางเข้าใกล้บ้าน พื้นที่มีการปิดล้อม ประกอบกับ มีขอบเขตพื้นที่ใช้สอยกว้างพอที่จะวางของขาย หรือ กิจกรรมได้พอสมควร ซึ่งในกรณี สวนพระราม 8 อาจเกิดปัญหาแบบผิดไม่มาก แต่ไม่เหมือนสวนสันติชัยปราการ การตั้งร้านค้า กินอาหาร บางกลุ่มตั้งวงสุรา นอกจากพื้นที่ใช้สอยที่ใกล้ซิดหรือติดทางเข้า-ออกชุมชนแล้ว พื้นที่ใช้สอยที่อับ ลับตาและปิดล้อมที่ติดอยู่ในตำแหน่งที่มุมอับและติดกับทางที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ง่ายมักเป็นจุดที่มีการตั้งวงพนันด้วย

6.3.1.2.1.1. ลักษณะเป็นสาธารณะที่ไม่ดี

อาจสรุปได้ว่า ลักษณะเป็นสาธารณะที่ไม่ดี คือ พื้นที่ใกล้ทางเข้าชุมชนที่ตั้งชิดสวน พื้นที่นี้มีการปิดล้อม ประกอบกับ มีขอบเขตพื้นที่ใช้สอยกว้างพอที่จะวางของขาย หรือ กิจกรรมได้พอสมควร ส่วน นอกจากนี้พื้นที่ใช้สอยที่อับ ลับตาและปิดล้อมที่ดีอยู่ในตำแหน่งที่มุมอับและติดกับทางที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ง่ายมักเป็นจุดที่มีการตั้งวงพนันด้วย ในขณะที่เดียวกัน พื้นที่ของชุมชนถูกการเวนคืนพื้นที่มาสร้าง โดยมีความคล้ายสวนพระราม 8 ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่มาก และมีอิทธิพลในการกำหนดการใช้สอยพื้นที่ มากกว่าเจ้าพนักงานดูแลสวนเสียอีก ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ดูแล สวนมีความสัมพันธ์กันชุมชน และโอกาสที่จะควบคุมเป็นไปได้ยากด้วย

6.3.1.2.2. กิจกรรมที่เกิดจากอุปกรณ์มีความเป็นเอนกประสงค์ และความแข็งแรง

พื้นที่สาธารณะที่จัดไว้ใช้ประโยชน์แบบเอนกประสงค์ เป็นข้อดี ไม่สร้างความเสียหายมากนัก ไม่บั่นทอนวัฒนธรรมและไม่เป็นตัวอย่างพฤติกรรมไม่ดี กับสังคมเหมือนประเภทแรก แต่อาจทำลายพื้นผิวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จัดไว้บ้าง แต่หากมีการใช้มากเกินไป อาจทำให้ต้องเสียงบประมาณในการบำรุงรักษาได้ดังตัวอย่างในภาพข้างล่างมีกิจกรรม คล้อยตามกัน เช่น การยืดเส้น คลายกล้ามเนื้อ ในตำแหน่งเดียวกัน จากกลุ่มภาพล่าง

รูปภาพ 117 การใช้เก้าอี้ยืดร่างกาย คลายกล้ามเนื้อในช่วงเช้า (19/08/2003)

รูปภาพ 118 การใช้เก้าอี้ยัด คลายกล้ามเนื้อในช่วงเช้า (20/08/2003)

รูปภาพ 119 การใช้เก้าอี้ยัด คลายกล้ามเนื้อในช่วงเช้า

รูปภาพ 120 ไข้เส้าไฟยัดเส้น คลายกล้ามเนื้อในช่วงเช้า

รูปภาพ 121 ใช้เสาไฟยึดเส้น คลายกล้ามเนื้อในช่วงเช้า

6.4. ข้อเสนอแนะ

6.4.1. แนวทางการปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะที่มีการใช้น้อย และการใช้ผิดประเภท

การออกแบบที่วางที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถรองรับการใช้สอยได้อย่างคุ้มค่านั้น ย่อมสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสมและสมดุล (Seymour, 1969) เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการใช้ประโยชน์สวนสาธารณะต่างๆ พบว่าสวนสาธารณะที่ดี มีการใช้งานสมดุลตามนี้ย่อมทำให้เกิดคุณภาพ ดังนั้น แนวความคิดในการแก้ปัญหาสวนพระราม 7 โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ จึงน่าจะช่วยให้สวนพระราม 7 มีประชาชนไปใช้มากขึ้น .ในขณะเดียวกัน ก็สามารถใช้แก้ปัญหาที่ตรงกันคือ ปัญหาการใช้พื้นที่โดยรอบที่ติดชุมชน และป้องกันไม่ดี เกิดการใช้น้อยและใช้ผิด ดังนี้

6.4.1.1. แนวทางการวางแผน

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มแรงจูงใจ ลบทัศนคติในแง่ลบ
ภาพ 120 การเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ จึงน่าจะช่วยให้สวนพระราม 7 ดังนี้ ชั่วคราว คือ

6.4.1.2. เพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึง

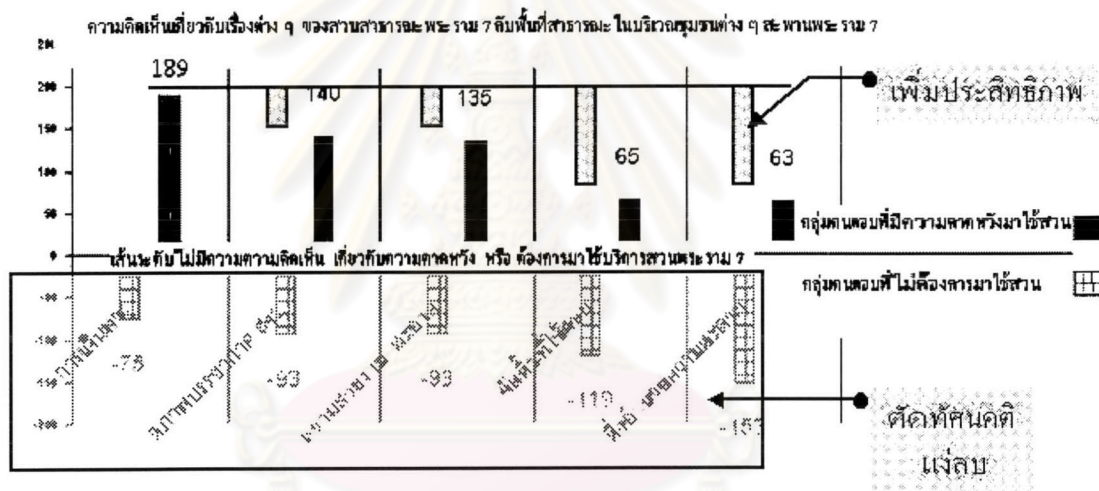
โดย เพิ่มการวางตำแหน่งกิจกรรม และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สอดคล้องกับผู้ใช้ ให้มีเส้นทางไปยังกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการไม่ปะปนกับกิจกรรม

หรือ มีกิจกรรมขวางทางเดิน สร้างความรู้สึกใกล้แต่่าไกล และหน้าเดินด้วยร่มเงา และกิจกรรมที่น่าสนใจ

6.4.1.1.2. เพิ่มความสามารถในการรองรับกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวก

โดยพิจารณา ตามหลัก ความคิดพื้นฐานที่จำเป็นของร่างกาย และกิจกรรม ในพื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย 1) ขนาดที่เหมาะสม เช่น ความกว้างที่เหมาะสมกับฟุตบอล 2) ความยาว ที่เหมาะสมกับการเดิน วิ่ง จักรยาน 4.) แสงสว่างเพียงพอต่อความปลอดภัย 5) การเปิดปิดรับแสงแดดส่งผลต่อบรรยากาศความร้อนมากน้อย ถ้าการออกแบบที่จำกัด หรือมีพื้นที่น้อยที่สุด สามารถทำให้เหมาะกับกิจกรรม หรือ พื้นฐานที่จำเป็นของร่างกายในพื้นที่ใช้สอยมีการใช้งานมากขึ้น

รูปภาพ 122 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ สวนพระราม 7

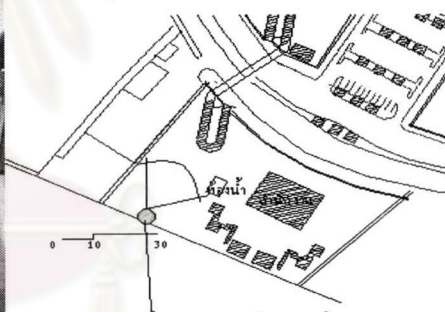
6.4.2. แนวทางการปรับปรุงในปัจจุบัน

6.4.2.1. การกำหนดกิจกรรมในบริเวณที่มีโอกาสถูกจับจอง หรือ ใกล้และลับตา ของสวนพระราม 7

พื้นที่สวนที่ใกล้กับชุมชนที่คนส่วนใหญ่กลัว หรือ พื้นที่ที่ไกลจากทางเข้าหลัก ควรวางกิจกรรมสำหรับกลุ่มวัยรุ่นเป็นหลัก เพราะอยู่กันเป็นกลุ่มจึงไม่กลัวอันตรายมาก ทำให้สวนมีการกระจายกิจกรรมมากขึ้น ในบริเวณที่อยู่ในบริเวณริมน้ำ เดิมเป็นบริเวณที่กันไม่ให้มีการใช้ จึงมีการจับจองพื้นที่จากวัยรุ่นในเวลากลางวันและหญิงโสเภณีเวลาเย็น

และค่ามากที่สุดเพราะอับตา พื้นที่ตรงนี้มีขนาดกว้างพอสมควร ควรจัดสภาพแวดล้อมสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมอย่างอเนกประสงค์ ปัจจุบันมีการสนับสนุนการเดินแอโรบิกบ้างตอนเย็น

แต่สำหรับการเดินแอโรบิก ถึงเป็นลานเรียบ ๆ ธรรมดาง่ายต่อการจัดการ ไม่ต้องมีการออกแบบมากนัก เหมาะกับสรีระร่างกายและเวลา แต่ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพื้นที่ดึงดูดกิจกรรม ควรจัดพื้นที่ให้เกิดความแตกต่างกันพอสมควร ตามสภาพแวดล้อมแต่ละวัย อาจสามารถสร้าง“ห้องภายนอก”และกิจกรรมที่ดึงดูดกัน³¹ เห็นได้จาก สวนสันติชัยปราการ ถ้าวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ และเพศหญิงมากมากขึ้นอาจช่วยให้มีความรู้สึกว่ามีสิ่งแวดลอมที่ดีขึ้น ปลอดภัย และดึงดูดผู้ใช้สวนที่อาจตามมา เช่น กลุ่มเด็กเล็ก เด็กโตและวัยรุ่นที่ดีที่เป็นลูกหลาน กิจกรรมที่หลากหลายอัตรากลุ่มอายุก็จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายยังทำให้มีเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการเพิ่มขึ้น เป็นการลดปัจจัยการใช้สวนในทางที่ผิดมากขึ้น

รูปภาพ 123 ซ้ายภาพถ่ายในช่วงเวลาค่ำ ขวาแสดงกายภาพพื้นที่ขาดความต่อเนื่อง เป็นชอกมุม

³¹ สัมภาษณ์ นาย วิวัฒน์เวช อักษร

รูปภาพ 124 แนวความคิดในการปรับปรุง ผังเดิมที่ไม่มีใช้งาน รูปบน รูปล่าง แนวความคิดการปรับปรุง

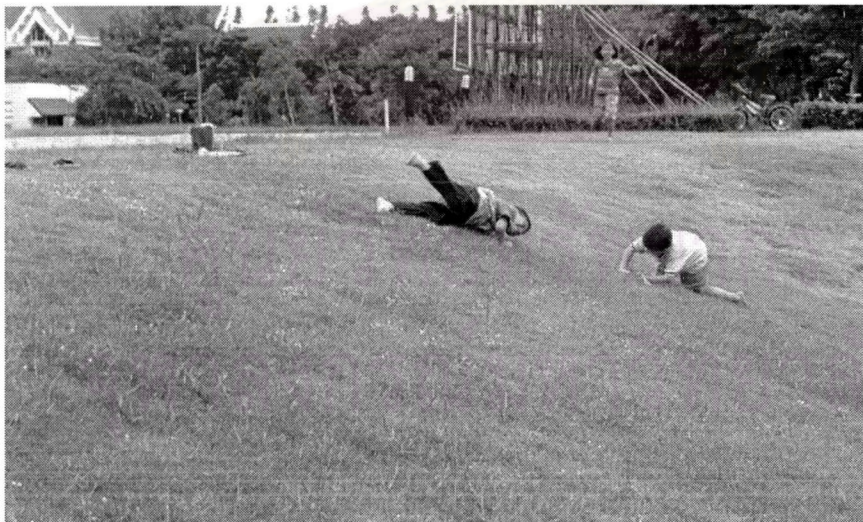
6.4.2.2. การพิจารณาด้านการจัดวางสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกลุ่มวัย

จากการศึกษา พื้นที่ว่างรอบสวนพระราม 7 ที่ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ภาพ 126 สวนสวนสันติชัยปราการ ที่ สวนสะพานพระราม 8 ด้วยตัวผู้ทำวิทยานิพนธ์รูปภาพ 127 ความแตกต่างของระดับพื้นที่ใช้สอย เช่น ให้นิเนินหญ้า บ่อน้ำหรือน้ำพุที่ผู้ใช้โดยเฉพาะเด็กให้สามารถเข้าไปสัมผัสได้ จะทำให้เกิดความตื่นเต้น แปลก ทำท่าย ตลอดจนการจัดพื้นที่ให้มีความเป็นส่วนตัวและพื้นที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ สำหรับวัยเด็กมากขึ้น ซึ่งการมีเด็กเล็กมาใช้มาก ผู้ใหญ่ย่อมมากขึ้นด้วย ซึ่งจะทำให้สวนมีชีวิตชีวาและมีความสวยงามมากขึ้นด้วย เช่น การสำรวจตัวอย่างสวนน้ำ ในสวนสาธารณะ เค แอล ซีซี KLCC PARK³² ประเทศมาเลเซียของผู้ทำวิทยานิพนธ์ รูปภาพ 125 อาจจัดมีความสำคัญคล้ายสวนสันติชัยปราการ เพราะ เป็นศูนย์กลาง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวกัน เห็นว่า มีการลงทุนในการสร้างให้มีความสำคัญกับสวนน้ำ และสามารถเข้าไปสัมผัสได้มาก มีความสวยงาม และมีการใช้งานมากด้วย เราสามารถนำมาพิจารณาจัดทรัพยากร บ่อน้ำที่มีใน สวนพระราม 7 ไม่สวยงาม เด็กก็ไม่สามารถเข้าไปสัมผัสได้

³² KICC PARK เป็นการจัดพื้นที่สวนสาธารณะรอบอาคารสูงเปโตรไนส์ ภูมิสถาปนิก Roberto Burle Marx

รูปภาพ 125 ตัวอย่างการจัดสวนน้ำมีผู้ปกครองและเด็กใช้มากในสวนสาธารณะ (KICC Park)

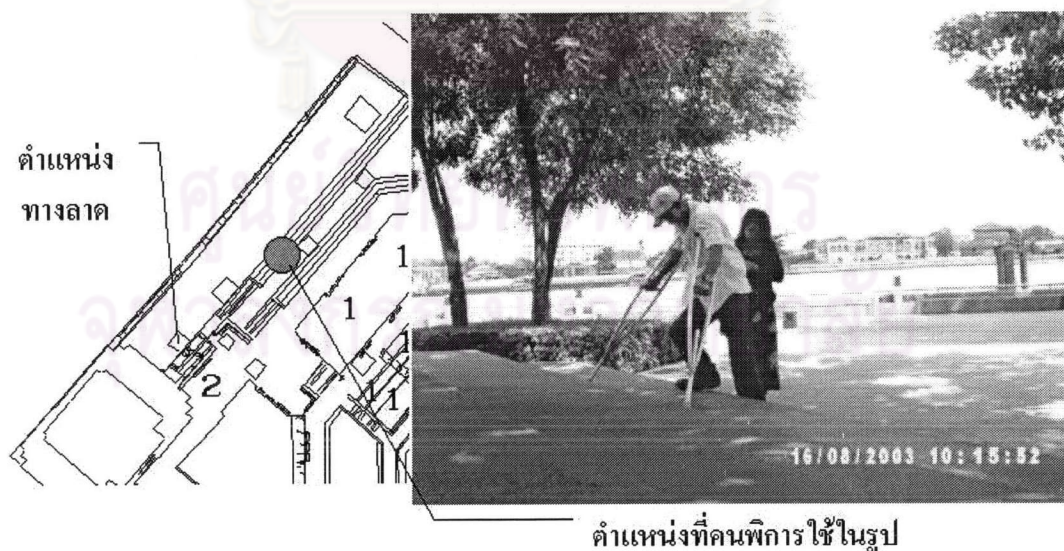

รูปภาพ 126 แสดงกิจกรรมของเด็กในสวนสาธารณะศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ที่น่าสนใจคือ การกลิ้งตัวลงเนินหญ้าคล้ายกับสวนสันติชัยปราการ

รูปภาพ 127 แสดงกิจกรรมของเด็กในสวนสาธารณะพระราม 8 ที่น่าสนใจคือ สภาพพื้นผิวมีระดับคล้ายกับสวนสันติชัยปราการ

สำหรับคนพิการ ในกรณีสวนสันติชัยปราการ มีการใช้สอยมาก ในช่วงเวลาสั้นๆ ในปริมาณและความถี่ที่ต่ำ จากการสัมภาษณ์พบว่าสาเหตุไม่มาใช้พื้นที่ต่างๆ ในสวนสันติชัยปราการเนื่องจากไม่มีความสะดวก เช่น การเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมในสวนทำได้ยาก เนื่องจากการวางทางลาดไม่ตรงกับพื้นที่ที่ต้องการไปใช้ ต้องเดินอ้อม นอกจากนี้ยังไม่มีที่หลบฝน ให้ด้วย³³ ดังนั้น ควรคำนึงถึง เรื่อง ความต้องการคนเหล่านี้ให้มาก

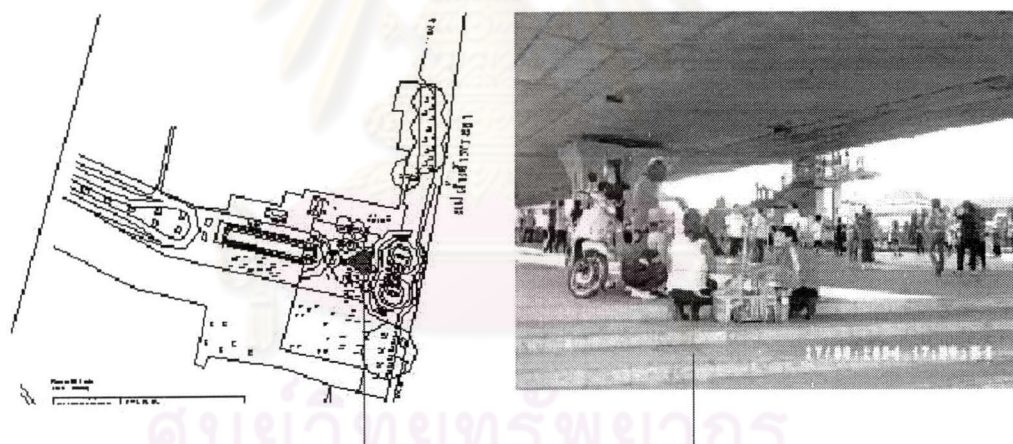
รูปภาพ 128 ภาพการใช้สวนของคนพิการ ไม่ใช่ ทางลาดที่จัดเตรียมไว้ให้

³³ สัมภาษณ์ผู้ใช้สอยที่อยู่ในภาพบน 128

6.4.2.3. การพิจารณาความต่อเนื่องของกิจกรรมและการมองเห็น

การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความต่อเนื่องอย่างดีมีความสำคัญมาก ตัวอย่างสวนพระราม 7 ที่มีเสาตอม่อใหญ่ อุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความต่อเนื่องทางสายตา ในขณะที่เดียวกัน เป็นปัญหาในสวนสันติชัยปราการด้วย

ในการออกแบบไม่ควรวางอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นบังจุดเชื่อมโยงทางสายตาที่จะทำให้ทัศนวิสัยขาดตอนซึ่งจะทำให้ที่ไม้โล่งโปร่งอยู่แล้วเกิดมุมอับมากยิ่งขึ้น หากเป็นไปได้ควรวางผังให้ได้พื้นที่กว้างมากพอเพื่อให้เกิดมุมมองที่ดี โล่งกว้างที่สามารถมองเห็นกิจกรรมต่างๆ ได้ต่อเนื่องและทั่วถึง ซึ่งจะมีผลให้กิจกรรมและการมีส่วนร่วมต่อเนื่องกัน ได้มากที่สุด ควรเน้นกิจกรรมสำหรับผู้อยู่ในช่วงวัยที่ชอบแสดงออกต่อผู้อื่น ๆ และต้องการยอมรับในการกระทำของตน เช่น การเล่น บิโบ ลานเสกตบอर्ड กายกล หรือง่ายและสะดวกที่สุดโดยอาจทำได้โดยการวางกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องได้ตลอดทั้งสวน เช่น กิจกรรมการวิ่งเหยาะ หรือ ทางเดินเล่น ชมวิว เช่น สวนพระราม 8 เป็นต้น

รูปภาพ 129 จากการสำรวจพบว่าข้อดีของพื้นที่ได้สวนพระราม 8 กว้างพอเพียงที่จะเอื้อให้เกิดกิจกรรมแอโรบิก เสกตบอर्डที่สามารถมองเห็นได้ต่อเนื่องจากหลายจุดจึงไม่มีมุมอับที่จะทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย

6.4.2.4. การพิจารณาเรื่องความปลอดภัย

6.4.2.4.1. ป้องกันการขัดแย้งระหว่างกิจกรรม

มีผลกับสวนพระราม 7 มากที่สุด การจัดแบ่งเขตพื้นที่ใช้สอยไม่ให้เกิดการกระทบระหว่างกิจกรรมหรือกับทางสัญจร ซึ่งการนี้มีส่วนช่วยให้เกิดความรู้สึก

ปลอดภัย สบายใจ และสะดวกแก่ผู้ที่มาใช้สวน ในกรณีของสวนพระราม 7 พบว่าเส้นทางสัญจร และทางเข้าหลักขัดแย้งกับพื้นที่สนามฟุตบอลและบาสเกตบอลที่เป็นกีฬาที่เป็นพลวัตที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงจึงไม่มีใครอยากเดินผ่านเพื่อไปใช้พื้นที่สวนในส่วนอื่นๆ ตัวอย่าง การสร้างสิ่งปิดล้อม เช่น รั้วตาข่ายโปร่งเพื่อป้องกันลูกฟุตบอลหรือลูกบาสเกตบอลหรือผู้เล่นกีฬาที่อาจเสียหลักมาประทะ อาจช่วยให้เกิดความสบายใจที่ทำให้มีผู้ที่มาใช้สวนเพิ่มขึ้น รูปภาพ 129

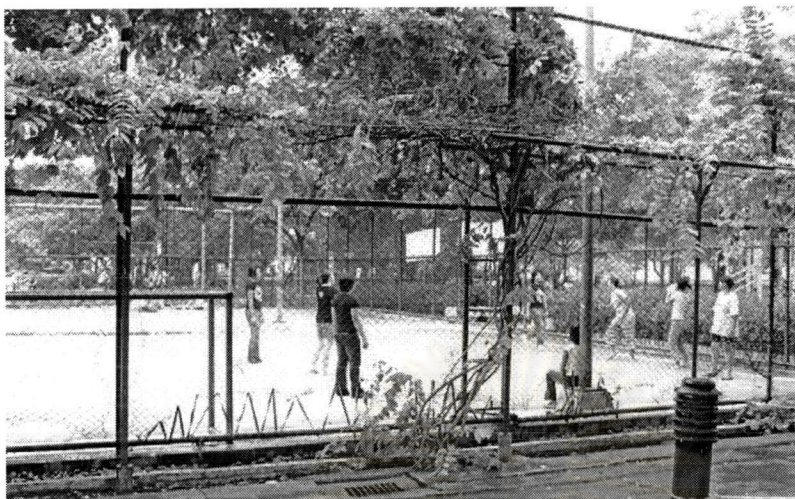
6.4.2.4.2 ป้องกันการถูกรุกคามความปลอดภัย

ในกรณีสวนที่ใกล้กับชุมชนแออัดมักมีการละเมิดความเป็นส่วนตัวและอาจมีการรุกรานต่อความปลอดภัยที่คนส่วนใหญ่ไม่ไว้ใจต่อผู้ที่จะมาใช้สอยจากชุมชนดังกล่าว นอกจากการพิจารณาแก้ไขโดยวางกิจกรรมที่เหมาะสมและไปกันได้กับบริเวณที่ใกล้กับชุมชนแออัด เช่น กีฬาประเภทออกกำลังแล้ว ไม่ควรปล่อยให้มีการเข้าถึงสวนง่ายเกินไป และทำให้ไม่ต้องควบคุมดูแลมากได้ในระดับหนึ่ง

ในกรณี สวนพระราม 7 การจัดพื้นที่ใช้สอยลักษณะกลาง (Centering) ให้เกิดขึ้นในสวน เพื่อให้สามารถมองเห็นกิจกรรมได้ชัดเจน มีป้อมยามเพื่อความแน่ใจในความปลอดภัย และเน้นเครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะ (Territory marker) เช่น สร้างกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องทั้งสวน เช่น การจัด เส้นทางสัญจร ลู่วิ่ง ขนาดกว้าง ในสวนนี้ให้มากขึ้น ก็สามารถลดปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

รูปภาพ 130 ภาพแสดงตำแหน่งกิจกรรมฟุตบอล ขวางทางเข้าออกสวน

รูปภาพ 131 แสดงตัวอย่างการแบ่งพื้นที่กิจกรรมไม่ให้มีการกระทบระหว่างกิจกรรมหรือกับพื้นที่อื่น ๆ ในสวนรมณีนารถ

6.4.3. แนวทางการปรับปรุงอื่น ๆ

6.4.3.1. การทำความเข้าใจและการมีส่วนร่วม

การออกแบบที่วางให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพียงลำพังคงไม่อาจครอบคลุมการแก้ปัญหาของการใช้ผิดหรือการใช้น้อยได้หมดไป เพราะสวนสาธารณะเป็นที่สาธารณะ มีความต้องการหลากหลายไม่เหมือนกัน ถ้านิสัยการใช้สอยที่วางเกิดขึ้นตามอรรถศาสตร์จากคำนิยม ตามเศรษฐกิจ ของพวกเขาเองมากเกินไป จะทำอะไรก็ได้ ความเคลื่อนไหวเช่นนี้เป็นลักษณะทางสังคมที่ไม่สามารถปฏิเสธถึงการออกแบบไม่เหมาะสมต่อการใช้งานจริง และจะติดต่อกันสืบทอดกันหลายช่วงอายุ จนกลายเป็นขนบธรรมเนียมและความคิดเห็นของชุมชนในการใช้สอยที่ว่างสาธารณะของสังคมไทย เช่น ในกรณีการจับจองพื้นที่ใช้สอยในสวนสาธารณะ

เช่น สวนสันติชัยปราการ ควรมีแต่ควรมีความพอดี การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทำให้เกิดเอกภาพตั้งแต่เนิ่นๆ โดยในขั้นวางแผนควรสร้างให้ประชาชนมีความตั้งใจตรวจสอบตนเอง และเข้าใจลักษณะนิสัยการใช้สอยที่วางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและการออกแบบที่จัดให้ ในขณะที่เดียวกันผู้ออกแบบเข้าใจลักษณะนิสัยการใช้สอย จะทำให้ลดปัญหาดังกล่าวได้บ้าง

6.4.4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

โดยที่การศึกษาข้างต้นทั้งหมด เน้นหนักที่การสำรวจแบบสังเกตการณ์เชิงปริมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลปฐมภูมิที่ต้องใช้เวลาในการศึกษามาก จึงไม่อาจศึกษาเข้าไปถึงรายละเอียดในด้านรูปแบบ หรือพฤติกรรมจำเพาะบางประการ การศึกษาขั้นต่อไปที่อาจทำได้อาจมีดังนี้

6.4.4.3. การศึกษาลักษณะพื้นที่ใช้สอยที่มีความเป็นสาธารณะ

6.4.4.3.1. เครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะ (Territory marker)

จากการศึกษาสวนสันติชัยปราการ สวนพระราม 7 พบว่า ความด้อยของเครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะ (Territory marker) มีส่วนสำคัญ กับปัญหาการใช้ผิด และน้อยเพราะเนื่องจากสวนสันติชัยปราการ มีการจับจองค้าขาย การตั้งวงดื่มสุรา การพ่นน ในพื้นที่สวนที่ติดชุมชน ถึงจะมีการป้องกันอาณาเขตชุมชนกับพื้นที่สวนบ้างแล้ว ด้วยการวางทางสัญจรขวางกั้นสวนสันติชัยปราการแลชุมชนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ช่วยมาก กลับปัญหามีและมากขึ้นด้วย อาจเป็นเพราะ พื้นที่กว้างไม่พอ ประกอบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับกับเรื่องมุมมองปิดล้อม

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป แนะนำให้ศึกษาเครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะว่าควรเป็นอย่างไร สวนสาธารณะแห่งใด มีลักษณะเครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะที่ดี มีกี่รูปแบบ เช่น ทางเท้ากว้างเท่าไร ใช้น้ำกั้นได้หรือไม่ สภาพแวดล้อมควรเป็นอย่างไร หรือถ้ามีขนาดพื้นที่มากเกินสิ้นเปลืองงบประมาณ หรือถ้าน้อยเกินไปอาจทำให้เกิดการจับจอง โดยเครื่องชี้อาณาเขตพื้นที่สาธารณะ มีส่วนสำคัญอย่างมาต่อสวนสาธารณะแบบเปิด โดยเฉพาะสวนสันติชัยปราการ มีการเข้าถึงง่ายจากชุมชน และเคยเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชน

6.4.4.3.2. พื้นที่ส่วนกลางในสวนสาธารณะ (Centering space)

พื้นที่ส่วนกลางในสวนสาธารณะ (Centering space) มีความสำคัญกับสวนพระราม 7 มาก เพราะการออกแบบแล้วไม่ค่อยมีคนใช้ ส่วนหนึ่งที่รองลงมาจากปัญหาความไม่ปลอดภัยในสวน เพราะพื้นที่ใช้สอยโดยรวมของสวนสภาพพื้นที่ไม่มีความเป็นกลางมากนัก ถ้าเปรียบเทียบกับสวนสันติชัยปราการ

สวนพระราม 7 มีกิจกรรมกระจุกตัววางทางสัญจร ในบริเวณที่เข้าถึงใกล้ทางเข้า พื้นที่ส่วนหย่อมออกแบบแล้วรู้สึกว่ามีใคร หรือ ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกกลัวอันตราย นอกจากนี้ สวนติดชุมชนแออัด กิจกรรมเกิดขึ้นและดำเนินต่อมาจนเป็นมโนภาพในใจของผู้ใช้ที่ห่างออกไปว่ามีการครอบครองจากกลุ่มคนที่อาจมีลักษณะไม่ดี หรือคนมีสถานภาพต่ำกว่าตน ทำให้คนส่วนใหญ่คิดว่าสวนพระราม 7 เป็นที่ที่ไม่ควรมาใช้ เพราะอาจจะเกิดอันตรายกับตนเองและครอบครัวได้

ดังนั้น รูปแบบ สวนสาธารณะที่การออกแบบอย่างไร การสร้างพื้นที่ส่วนกลางของคนในละแวกเป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีหลักการทำอย่างไร การศึกษา อาจเป็นการเก็บข้อมูล เจาะนับพื้นที่ใช้สอยจริงเพื่อแบ่งปัจจัย อธิบายพื้นที่ส่วนกลางในสวนสาธารณะว่าเป็นอย่างไร จะทำให้ทราบถึงแนวทางการออกแบบวางแผนการป้องกันการใช้พื้นที่อันนำไปสู่ปัญหาอันนำไปสู่ปัญหา การจับจอง และ อื่น ๆ ตามมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย